

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/160/2004

STOSUNEK DO RZĄDU W PAŹDZIERNIKU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 października 2003 roku

Październik jest już drugim z kolei miesiącem pogarszających się notowań rządu Marka Belki¹. Poparcie dla urzędującego gabinetu deklaruje obecnie 19% ankietowanych (spadek o 3 punkty). W tym miesiącu, inaczej niż w poprzednich, wyraźnie już przeważa liczba zdeklarowanych przeciwników rządu - obecnie zalicza się do nich 29% badanych (wzrost o 5 punktów). Nadal jednak najczęściej deklarowaną postawą wobec urzędującego gabinetu pozostaje obojętność (44%).

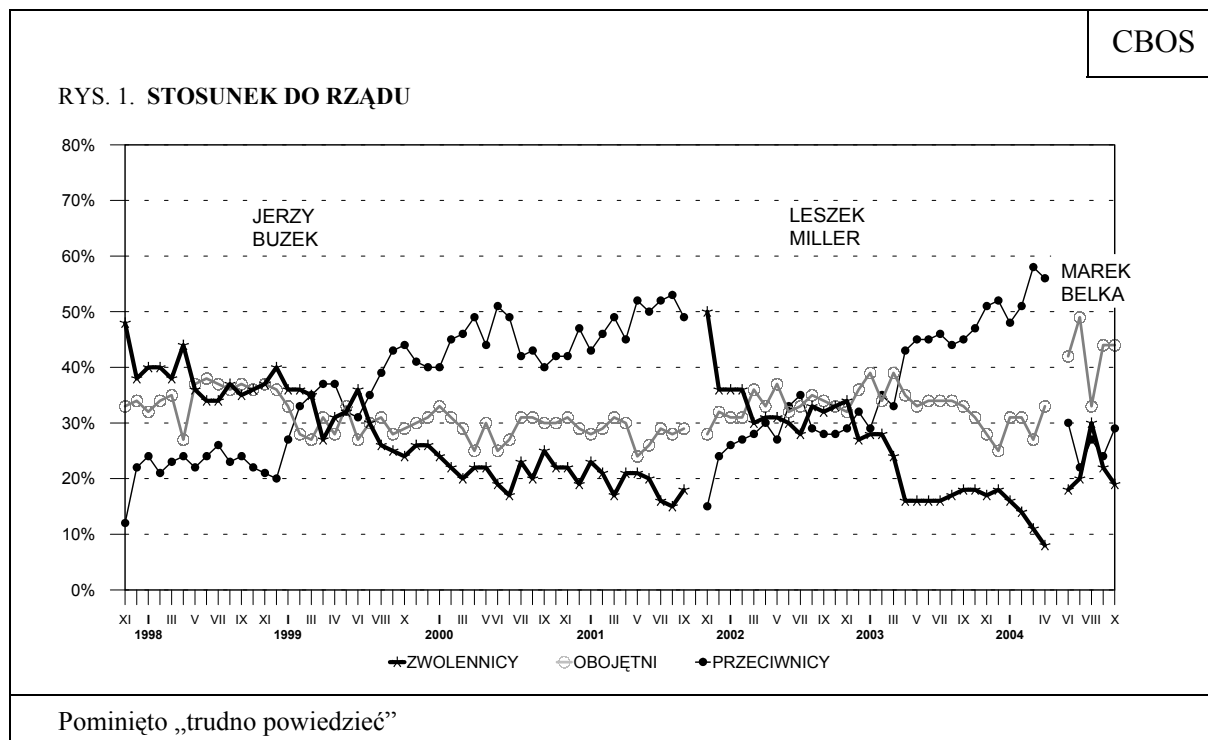
Porównując obecne notowania rządu Marka Belki z rejestrowanymi tuż po jego powstaniu, ale jeszcze przed uzyskaniem wotum zaufania w Sejmie można stwierdzić, że kolejne miesiące niewiele zmieniły, jeśli chodzi o stosunek Polaków do tego gabinetu. Po krótkim okresie nieco lepszych ocen, obecnie - w przededniu kolejnej weryfikacji w parlamencie - rząd Marka Belki ma niemal tyle samo zwolenników i przeciwników co na początku urzędowania, a w nastawieniu do niego w równie dużym stopniu dominuje obojętność.

Tabela 1

Stosunek do rządu	Wskazania respondentów według terminów badań													
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV*	VI	VII	VIII	IX	X	
	2003				2004									
	w procentach													
Zwolennicy	18	18	17	18	16	14	11	8	18	20	30	22	19	
Przeciwnicy	45	47	51	52	48	51	58	56	30	22	27	24	29	
Obojętni	33	31	28	25	31	31	27	33	42	49	33	44	44	
Trudno powiedzieć	4	4	4	5	5	4	4	3	10	9	10	10	8	

* Do kwietnia 2004 roku wskazania dotyczyły rządu Leszka Millera, a od czerwca - rządu Marka Belki

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (173) przeprowadzono w dniach 1-4 października 2004 roku na liczącej 988 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Przychylni rządowi Marka Belki częściej niż inni są starsi respondenci (powyżej 55 roku życia) oraz mieszkańcy dużych miast. Zwolennicy rządu przeważają nad jego przeciwnikami jedynie wśród badanych z wyższym wykształceniem (33%), dobrze sytuowanych - deklarujących dochody na osobę w rodzinie od 901 zł do 1200 zł (37%) i pozytywnie oceniających własne warunki materialne (27%). Spośród grup społeczno-zawodowych zdecydowanie najczęściej obecny rząd popierają emeryci (33%) oraz przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (27%). Z kolei jako przeciwnicy rządu częściej niż inni określają się osoby w wieku 35-54 lata, mieszkańcy miast małych (do 20 tys. ludności) i średnich (liczących od 20 tys. do 100 tys. ludności), respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym, badani dysponujący dochodami *per capita* w rodzinie od 301 zł do 500 zł i negatywnie oceniający własną sytuację materialną. Spośród grup społeczno-zawodowych do przeciwników rządu najczęściej zaliczają się osoby pracujące na własny rachunek (45%) oraz, choć już wyraźnie rzadziej, robotnicy niewykwalifikowani (37%).

Przede wszystkim jednak stosunek do rządu różnicują poglądy polityczne, a zwłaszcza sympatie partyjne, choć - dodajmy - zróżnicowania te są znacznie słabsze niż

w przypadku poprzedniego gabinetu, którym kierował Leszek Miller. Zwolennikami rządu Marka Belki częściej są respondenci o poglądach lewicowych (35%) niż prawicowych, choć relatywnie spora część tych pierwszych określa się także jako jego przeciwnicy (23%). Wśród osób o orientacji prawicowej proporcje te są niemal dokładnie odwrócone - za przeciwników rządu uważa się nieco ponad jedna trzecia (36%), przychylna gabinetowi Marka Belki jest natomiast nieco ponad jedna piąta (22%). Zarówno wśród osób identyfikujących się z lewicą, jak i tych, które utożsamiają się z prawicą największa grupa badanych ma jednak obojętny stosunek do urzędującego gabinetu.

Spośród potencjalnych elektoratów poparcie dla rządu w większości deklarują jedynie sympatycy ugrupowań tworzących zaplecze polityczne rządu, a więc koalicji SLD-UP, w tym przede wszystkim SLD, oraz SdPI. W pozostałych elektoratach przeciwnicy rządu przeważają nad jego zwolennikami, ale stosunek do obecnego gabinetu nie jest jednoznacznie negatywny. Relatywnie sporo zwolenników rząd Marka Belki ma wśród potencjalnych wyborców PO. Zalicza się do nich niemal jedna trzecia sympatyków tej partii (32%), jednak porównywalna liczebnie grupa wyborców PO (36%) deklaruje się jako przeciwnicy obecnego gabinetu. Stosunkowo najbardziej niechętni rządowi Marka Belki są potencjalni wyborcy PiS oraz LPR. Niemniej jednak i w tych elektoratach obecny rząd nie jest jednoznacznie odrzucany - poparcie dla niego deklaruje dość znaczny odsetek zwolenników tych partii.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	obojętni	przeciwnicy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD (SLD-UP)	58 (47)	34 (36)	4 (15)	4 (3)
SdPI*	58	39	4	0
PO	32	28	36	4
PSL	26	39	30	5
PiS	26	28	39	7
Samoobrona	23	46	27	5
LPR	20	34	37	9
Niezdecydowani	10	53	20	17
Niezamierzający głosować	12	50	29	8

* Ze względu na niewielką liczebność potencjalnych wyborców tej partii w badanej próbie dane jej dotyczące należy traktować z ostrożnością

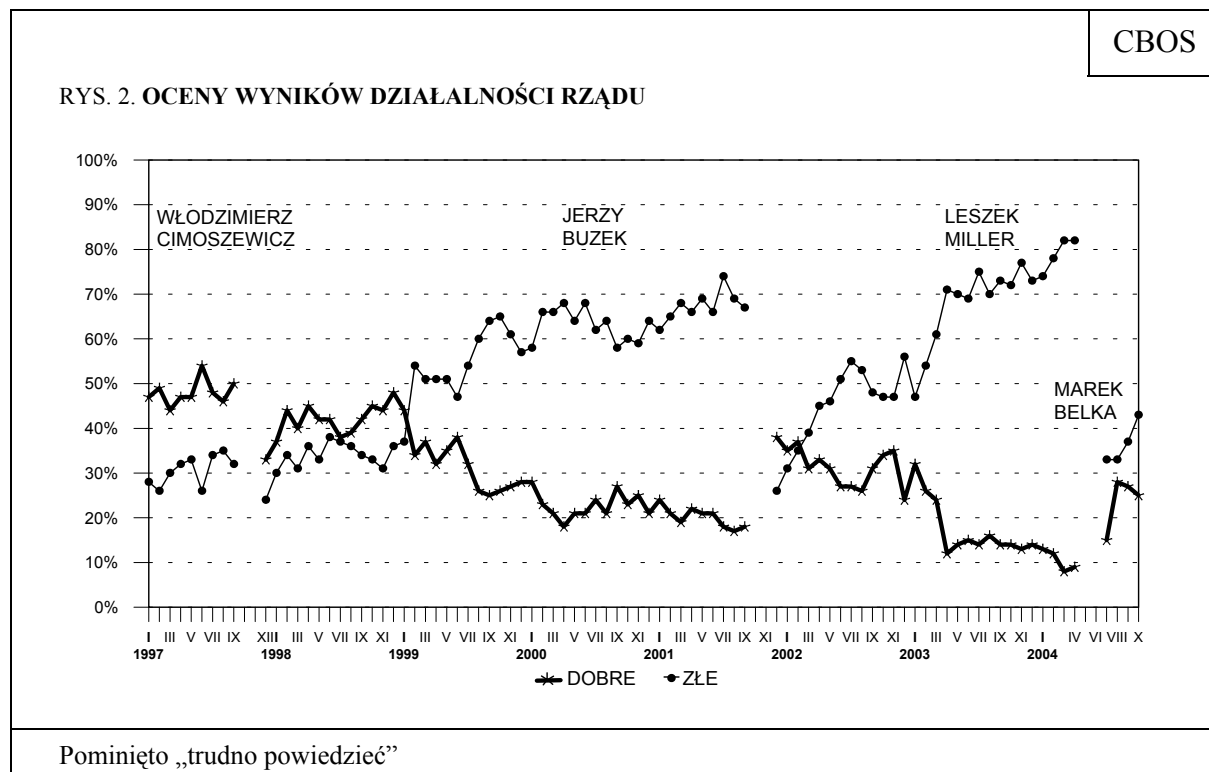
OCENY DZIAŁALNOŚCI RZĄDU

W porównaniu z wrześniem pogorszyły się także oceny dotychczasowych dokonań rządu. Efekty jego działalności od początku istnienia dobrze ocenia 25% ankietowanych (spadek o 2 punkty), natomiast 43% (wzrost o 6 punktów) wystawia rządowi oceny negatywne.

Tabela 3

Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Marka Belki od czasu objęcia przezeń władzy?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV*	VII	VIII	IX	X	
	2003					2004								
	w procentach													
Dobrze	16	14	14	13	14	13	12	8	9	15	28	27	25	
Źle	70	73	72	77	73	74	78	82	82	33	33	37	43	
Trudno powiedzieć	14	13	14	10	13	13	10	10	9	52	38	36	31	

* Do kwietnia 2004 roku wskazania dotyczyły rządu Leszka Millera, a od lipca - rządu Marka Belki

Bilans dokonań rządu Marka Belki wyraźnie pozytywnie wypada tylko w ocenie zwolenników ugrupowań tworzących rządzącą koalicję oraz SdPI. Zdecydowana większość potencjalnych wyborców tych partii dobrze ocenia dotychczasową działalność gabinetu Marka Belki. Znacznie bardziej krytyczni są sympatycy pozostałych ugrupowań. Stosunkowo najgorzej efekty pracy rządu oceniają wyborcy LPR oraz PSL - około połowy z nich wystawia rządowi oceny negatywne. Relatywnie najmniej krytyczni są zwolennicy PiS, wśród których pozytywne oceny dotychczasowych działań rządu są niemal równie częste jak negatywne.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Oceny wyników działalności rządu		
	dobrze	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SdPI*	68	15	17
SLD (SLD-UP)	64 (62)	20 (19)	16 (18)
PiS	39	42	19
PO	36	45	18
Samoobrona	34	43	23
PSL	29	48	23
LPR	25	51	24
Niezdecydowani	17	35	49
Niezamierzający głosować	17	47	36

* Ze względu na niewielką liczebność potencjalnych wyborców tej partii w badanej próbie dane jej dotyczące należy traktować z ostrożnością

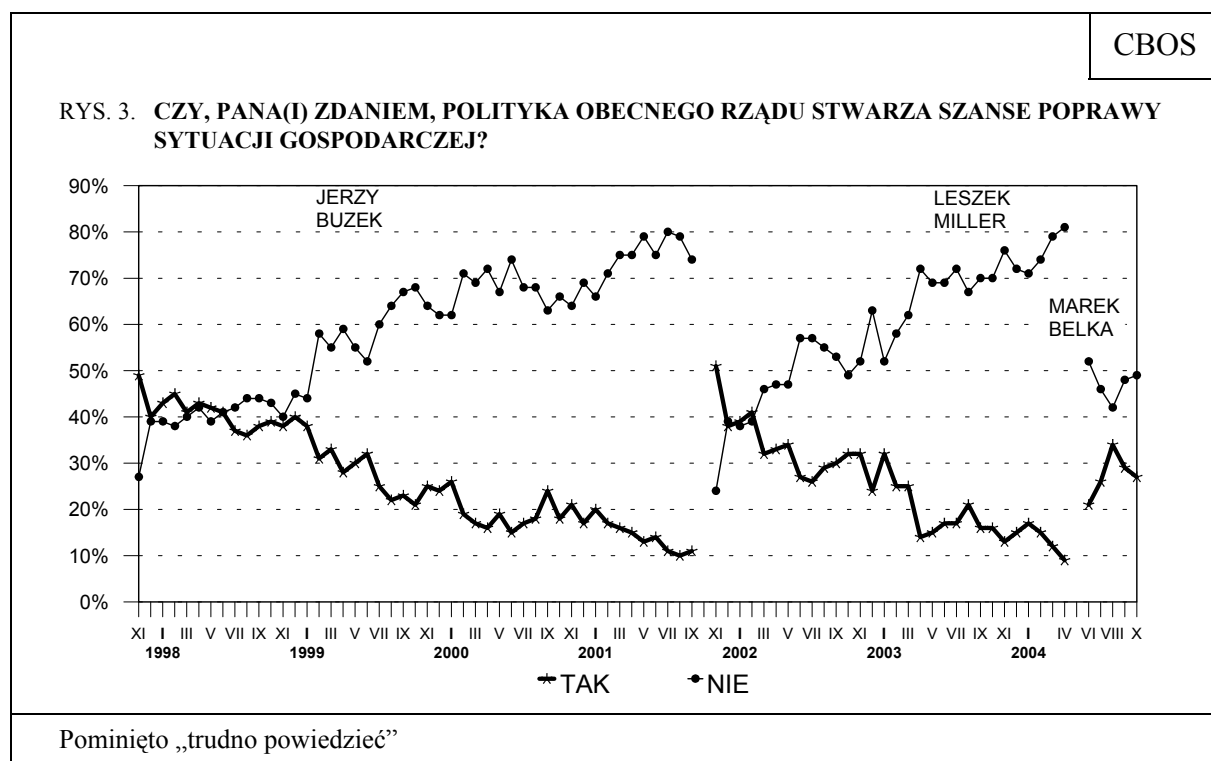
OCENY POLITYKI GOSPODARCZEJ RZĄDU

W październiku nieznacznie obniżyło się również zaufanie do polityki gospodarczej rządu. Tylko 27% ankietowanych (spadek o 2 punkty) uważa, że stwarza ona szanse poprawy sytuacji ekonomicznej, niemal połowa zaś (49%, wzrost o 1 punkt) jest przeciwnego zdania. Warto jednak zauważyć, że oceny polityki gospodarczej rządu Marka Belki są ciągle wyraźnie lepsze niż oceny stanu gospodarki za rządów Leszka Millera.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szanse poprawy sytuacji gospodarczej ?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV*	VI	VII	VIII	IX	X
	2003				2004								
	w procentach												
Tak	16	16	13	15	17	15	12	9	21	26	34	29	27
Nie	70	70	76	72	71	74	79	81	52	46	42	48	49
Trudno powiedzieć	14	14	11	13	12	11	9	10	27	28	24	23	24

* Do kwietnia 2004 roku wskazania dotyczyły rządu Leszka Millera, a od czerwca - rządu Marka Belki

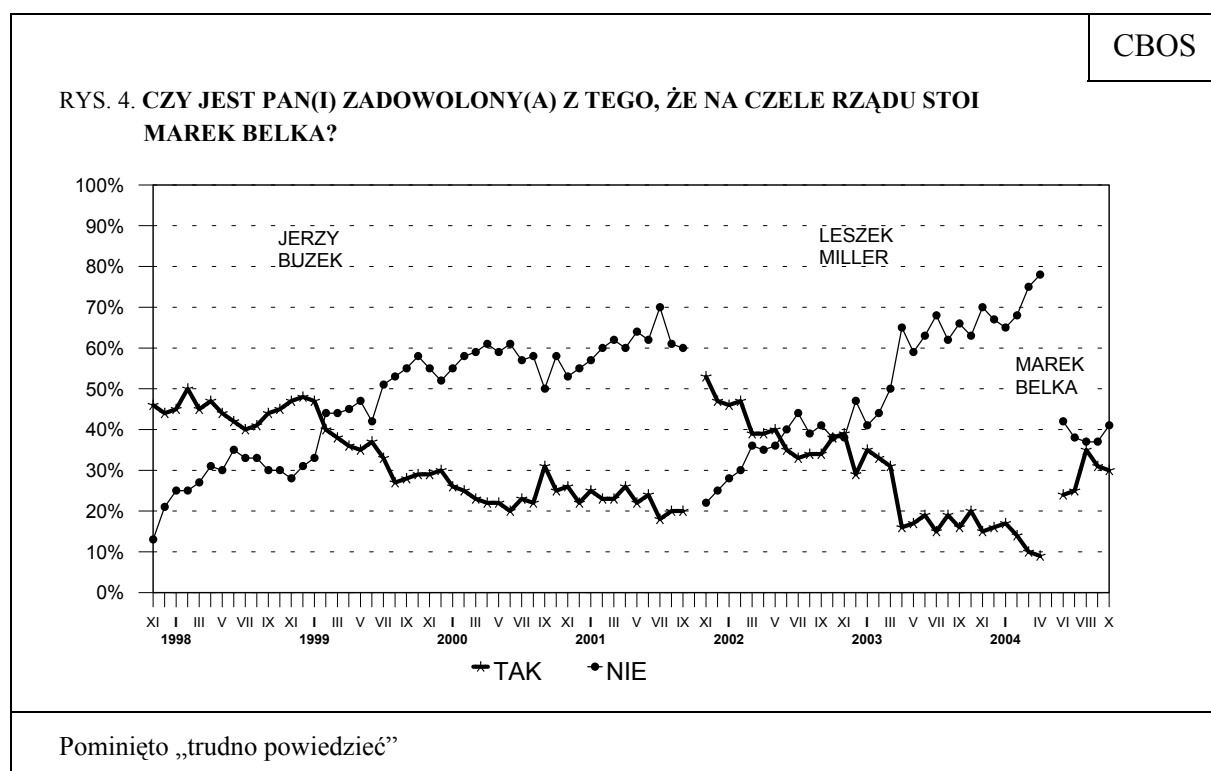
AKCEPTACJA PREMIERA

Drugi miesiąc z rzędu notujemy również pogorszenie notowań premiera Marka Belki. W roli szefa rządu akceptuje go obecnie 30% badanych (spadek o 1 punkt), przeważają natomiast osoby wyrażające dezaprobatę (41%, wzrost o 4 punkty).

Tabela 6

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Marek Belka?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV*	VI	VII	VIII	IX	X
	2003				2004								
	w procentach												
Tak	16	20	15	16	17	14	10	9	24	25	35	31	30
Nie	66	63	70	67	65	68	75	78	42	38	37	37	41
Trudno powiedzieć	18	17	15	17	18	18	14	13	34	37	28	32	29

* Do kwietnia 2004 roku pytanie dotyczyło Leszka Millera

Na stanowisku premiera Marek Belka jest akceptowany przez zadeklarowanych zwolenników koalicji SLD-UP, a także sympatyków SdPI - większość potencjalnych wyborców tych partii jest zadowolona z tego, że stoi on na czele rządu. W elektoratach PO i PiS grupy zwolenników i przeciwników premiera się równoważą. Częściej nie akceptują go, niż aprobują jako szefa rządu sympatycy Samoobrony. Natomiast niezadowolenie z faktu, że Marek Belka sprawuje funkcję premiera, najczęściej wyrażają potencjalni wyborcy LPR i PSL.

Tabela 7

Potencjalne elektoraty	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Marek Belka?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD (SLD-UP)	68 (68)	22 (16)	10 (16)
SdPI*	68	28	5
PiS	45	46	9
PO	43	44	13
Samoobrona	36	41	23
PSL	28	50	22
LPR	24	59	16
Niezdecydowani	23	28	49
Niezamierzający głosować	22	42	36

* Ze względu na niewielką liczebność potencjalnych wyborców tej partii w badanej próbie dane jej dotyczące należy traktować z ostrożnością

★

★

★

Polacy pozostają sceptyczni wobec rządu Marka Belki. Mimo krótkiego okresu poprawy, obecne notowania gabinetu rządowego przypominają te z początku jego urzędowania. W przededniu głosowania w Sejmie nad kolejnym wotum zaufania dla rządu - podobnie jak na początku swego istnienia, jeszcze przed uzyskaniem poparcia ze strony Sejmu - gabinet Marka Belki znów ma więcej przeciwników niż zwolenników, jednak dominującą postawą wobec niego pozostaje obojętność. Ostatnie dwa miesiące nie działały na korzyść rządu Marka Belki. Nie udało mu się przekonać do siebie sceptyków, a wręcz przeciwnie - mimo że nadal wiele osób nie ma wyrobionej opinii na temat jego działalności, wzrósł krytycyzm w ocenie jego dotychczasowych dokonań i zmalało zaufanie do prowadzonej polityki gospodarczej. W stosunku do sierpnia spadła też akceptacja osoby premiera. Należy jednak zauważyć, że choć Marek Belka w roli szefa rządu nadal częściej spotyka się z dezaprobatą niż akceptacją, ma obecnie więcej zwolenników niż po objęciu tej funkcji.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do rządu

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	29	44	8	988
Płeć					
Mężczyźni	21	30	44	6	472
Kobiety	17	28	45	9	516
Wiek					
18-24 lat	15	29	49	7	152
25-34	12	28	54	7	174
35-44	11	33	52	4	172
45-54	21	35	40	5	193
55-64	29	28	36	7	129
65 lat i więcej	29	21	34	17	169
Miejsce zamieszkania					
Wieś	16	24	51	9	359
Miasto do 20 tys.	16	33	41	11	126
20-100 tys.	17	35	43	6	197
101-500 tys.	27	29	36	7	190
501 tys.i więcej mieszk.	22	31	42	5	116
Wykształcenie					
Podstawowe	20	24	41	14	281
Zasadnicze zawodowe	10	35	49	6	254
Średnie	20	29	45	5	344
Wyższe	33	28	36	3	109
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	27	33	35	6	60
Prac.umysł.niż.szczebla	17	32	47	4	79
Pracownicy fiz.- umysł.	10	29	60	2	69
Robotnicy wykwalifikowani	8	32	55	4	95
Robotnicy niewykwalifik.	16	37	40	8	56
Rolnicy	13	34	48	5	52
Pracujący na własny rach.	12	45	30	13	36
Bierni zawodowo					
Renciści	15	24	44	16	91
Emeryci	33	22	32	12	197
Uczniowie i studenci	17	26	47	9	84
Bezrobotni	14	30	54	2	116
Gospodynie domowe i inni	25	30	40	6	54
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	19	36	42	4	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	24	26	49	2	63
sekt. pryw. poza rolnict.	8	34	52	7	185
prywatnym gosp. rolnym	14	36	46	5	50
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	20	24	51	5	144
301-500	13	34	46	7	161
501-900	17	31	43	9	236
901-1200	37	22	30	12	80
Powyżej 1200 zł	31	33	34	1	60
Ocena własnych war. mater.					
Złe	15	34	44	8	324
Średnie	18	28	44	10	418
Dobre	27	24	46	3	247
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	13	18	45	24	50
Raz w tygodniu	21	28	44	7	542
1-2 razy w miesiącu	16	33	41	10	120
Kilka razy w roku	14	28	53	5	182
W ogóle nie uczestniczy	21	37	35	6	93
Poglądy polityczne					
Lewica	35	23	38	3	149
Centrum	19	31	45	5	311
Prawica	22	36	38	5	234
Trudno powiedzieć	9	24	52	16	294

Tabela 2. Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Marka Belki od czasu objęcia przezeń władzy?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	43	31	988
Płeć				
Mężczyźni	30	45	25	472
Kobiety	21	42	37	516
Wiek				
18-24 lat	29	42	30	152
25-34	17	50	33	174
35-44	20	49	31	172
45-54	23	48	29	193
55-64	30	39	30	129
65 lat i więcej	34	31	35	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	21	42	38	359
Miasto do 20 tys.	19	41	40	126
20-100 tys.	25	49	26	197
101-500 tys.	38	39	23	190
501 tys. i więcej mieszk.	26	48	26	116
Wykształcenie				
Podstawowe	19	38	43	281
Zasadnicze zawodowe	23	50	28	254
Średnie	27	47	26	344
Wyższe	41	32	27	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	28	37	34	60
Prac. umysł. niż. szczebla	29	38	33	79
Pracownicy fiz.- umysł.	21	47	32	69
Robotnicy wykwalifikowani	22	50	28	95
Robotnicy niewykwalifik.	17	61	23	56
Rolnicy	20	52	28	52
Pracujący na własny rach.	25	55	19	36
Bierni zawodowo				
Renciści	14	48	38	91
Emeryci	39	27	34	197
Uczniowie i studenci	29	41	30	84
Bezrobotni	19	49	31	116
Gospodynie domowe i inni	18	48	34	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	27	40	33	153
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	35	46	19	63
sekt. pryw. poza rolnict.	20	53	27	185
prywatnym gosp. rolnym	18	51	32	50
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	24	46	30	144
301-500	19	50	31	161
501-900	23	42	36	236
901-1200	45	33	22	80
Powyżej 1200 zł	43	38	19	60
Ocena własnych war. mater.				
Źle	15	52	33	324
Średnie	27	41	32	418
Dobre	37	36	27	247
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	16	49	35	50
Raz w tygodniu	27	42	32	542
1-2 razy w miesiącu	24	48	28	120
Kilka razy w roku	25	41	35	182
W ogóle nie uczestniczy	26	49	25	93
Poglądy polityczne				
Lewica	45	29	25	149
Centrum	25	47	27	311
Prawica	28	52	20	234
Trudno powiedzieć	13	39	48	294

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, rząd Marka Belki stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	49	24	988
Płeć				
Mężczyźni	29	53	17	472
Kobiety	24	46	30	516
Wiek				
18-24 lat	30	40	30	152
25-34	22	53	25	174
35-44	21	58	21	172
45-54	24	63	14	193
55-64	31	43	26	129
65 lat i więcej	35	35	30	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	23	46	31	359
Miasto do 20 tys.	22	48	30	126
20-100 tys.	26	56	18	197
101-500 tys.	34	49	17	190
501 tys. i więcej mieszk.	32	52	17	116
Wykształcenie				
Podstawowe	26	41	33	281
Zasadnicze zawodowe	22	58	20	254
Średnie	27	51	22	344
Wyższe	41	45	14	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	35	45	20	60
Prac. umysł. niż. szczebla	24	48	28	79
Pracownicy fiz.- umysł.	30	50	20	69
Robotnicy wykwalifikowani	21	61	18	95
Robotnicy niewykwalifik.	25	66	9	56
Rolnicy	23	49	28	52
Pracujący na własny rach.	19	79	2	36
Bierni zawodowo				
Renciści	15	54	31	91
Emeryci	38	35	27	197
Uczniowie i studenci	29	36	34	84
Bezrobotni	20	54	26	116
Gospodynie domowe i inni	27	52	20	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	30	49	21	153
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	39	56	6	63
sekt. pryw. poza rolnict.	19	64	17	185
prywatnym gosp. rolnym	24	48	28	50
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	25	50	25	144
301-500	23	52	25	161
501-900	25	52	23	236
901-1200	40	42	18	80
Powyżej 1200 zł	43	48	9	60
Ocena własnych war. mater.				
Złe	19	56	25	324
Średnie	27	47	26	418
Dobre	37	44	19	247
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	21	46	33	50
Raz w tygodniu	27	48	25	542
1-2 razy w miesiącu	25	53	22	120
Kilka razy w roku	25	52	23	182
W ogóle nie uczestniczy	34	53	13	93
Poglądy polityczne				
Lewica	48	39	13	149
Centrum	26	55	19	311
Prawica	29	60	10	234
Trudno powiedzieć	15	40	46	294

Tabela 4. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że obecnie na czele rządu stoi Marek Belka?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	41	29	988
Płeć				
Mężczyźni	33	44	23	472
Kobiety	27	38	35	516
Wiek				
18-24 lat	31	40	30	152
25-34	25	41	33	174
35-44	20	48	32	172
45-54	30	49	21	193
55-64	36	35	28	129
65 lat i więcej	39	30	32	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	25	39	37	359
Miasto do 20 tys.	22	42	36	126
20-100 tys.	29	47	24	197
101-500 tys.	43	35	21	190
501 tys. i więcej mieszk.	35	45	20	116
Wykształcenie				
Podstawowe	29	36	35	281
Zasadnicze zawodowe	24	50	26	254
Średnie	30	41	29	344
Wyższe	46	31	24	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	36	34	31	60
Prac. umysł. niż. szczebla	33	39	28	79
Pracownicy fiz.- umysł.	23	52	25	69
Robotnicy wykwalifikowani	25	49	26	95
Robotnicy niewykwalifik.	27	49	24	56
Rolnicy	24	45	31	52
Pracujący na własny rach.	22	53	25	36
Bierni zawodowo				
Renciści	20	45	35	91
Emeryci	44	28	28	197
Uczniowie i studenci	32	38	30	84
Bezrobotni	23	43	33	116
Gospodynie domowe i inni	26	43	30	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	31	43	26	153
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	39	44	18	63
sekt. pryw. poza rolnict.	23	48	29	185
prywatnym gosp. rolnym	25	43	31	50
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	27	41	32	144
301-500	24	48	28	161
501-900	27	43	29	236
901-1200	49	30	21	80
Powyżej 1200 zł	51	30	19	60
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	46	33	324
Średnie	31	41	29	418
Dobre	41	34	25	247
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	18	43	39	50
Raz w tygodniu	31	42	28	542
1-2 razy w miesiącu	29	44	27	120
Kilka razy w roku	30	36	33	182
W ogóle nie uczestniczy	32	40	28	93
Poglądy polityczne				
Lewica	54	28	17	149
Centrum	30	48	22	311
Prawica	32	51	17	234
Trudno powiedzieć	16	32	52	294